

EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE 51/2010 rd

Regeringens proposition om godkännande av överenskommelsen om tillämpning av artikel 65 i den europeiska patentkonventionen och med förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen samt om ändring av patentlagen och lagen om nyttighetsmodellrätt

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 5 oktober 2010 en proposition om godkännande av överenskommelsen om tillämpning av artikel 65 i den europeiska patentkonventionen och med förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen samt om ändring av patentlagen och lagen om nyttighetsmodellrätt (RP 175/2010 rd) till ekonomiutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (GrUU 50/2010 rd) återges efterbetänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Liisa Huhtala, arbets- och näringsministeriet

- överdirektör Eero Mantere och linjechef Pekka Launis, Patent- och registerstyrelsen
- jurist Liisa Ewart, Tekes - utvecklingscentralen för teknologi och innovationer
- jurist Anne Horttanainen, Centralhandelskammaren
- expert Piia Vuoti, Finlands Näringsliv
- jurist Tiina Aitlahti, Läkemedelsindustrin
- ordförande Taina Rönkkö, Patentingenjörerna rf
- ombudsman Maunu Korpela, Finska Uppfinnarnas Centralförbund rf
- sekreterare Mikko Piironen, Finska Patentombudsförening rf
- ordförande Liisa Laakso-Tammisto, Finlands översättar- och tolkförbund rf
- vice ordförande Jan Lindberg, Finska föreningen för industriellt rättsskydd rf.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Kespat Oy
- Nokia Abp
- Översättningsbranchens experter KAJ rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner den överenskommelse som träffades i London 2000 om tillämpning av artikel 65 i den europeiska patentkonventionen och lagar om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen samt om ändring av patentlagen och lagen om nyttighetsmodellrätt.

Syftet med överenskommelsen om tillämpning av artikel 65 i den europeiska patentkonventionen (Londonöverenskommelsen) är att sänka översättningskostnaderna i anslutning till europeiska patent då ett europeiskt patent sätts i kraft nationellt.

I propositionen ingår också vissa enskilda ändringar i patentlagen och lagen om nyttighetsmodellrätt som är oberoende av anslutningen till Londonöverenskommelsen. Viktigast av dessa är det ändringsförslag som gäller språkregimen för nationellt patent. Det innebär att patentsökanden kan få patentmyndighetens beslut om en engelskspråkig patentansökan på engelska under hela ansökningsprocessen, dvs. tills patentet har meddelats. Syftet med ändringen är att garantera dem som ansöker om nationellt patent samma konkurrenskraftiga tjänster som dem som ansöker om europeiskt patent. Samtidigt blir språkbestämmelserna för nationella patent och europeiska patent mer enhetliga, när Londonöverenskommelsen träder i kraft för Fin-

lands del. Dessutom föreslås en ändring som innebär att offentligheten av diarierna över patent- och modellansökningar ska begränsas så att en del av de uppgifter som ska antecknas i diariet blir offentliga först när själva ansökningarna har blivit offentliga. Syftet med ändringen är att förbättra sökandenas skydd av affärs- och yrkeshemligheter.

Londonöverenskommelsen trädde internationellt i kraft den 1 maj 2008. För Finlands del ska Londonöverenskommelsen träda i kraft första dagen i fjärde månaden efter depositionen av Finlands anslutningsinstrument. Londonöverenskommelsen och lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen föreslås träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av republikens president. För att det nationella genomförandet av överenskommelsen ska kunna ske på behörigt sätt, är avsikten att Finlands anslutningsinstrument deponeras först i det skedet då de behövliga nationella genomförandeåtgärderna har fullbordats. Detta beräknas ske några månader efter det att beslutet om Finlands anslutning har godkänts.

Lagarna om ändring av patentlagen och lagen om nyttighetsmodellrätt avses träda i kraft samtidigt som Londonöverenskommelsen träder i kraft för Finlands del. I fråga om ikraftträdandet föreskrivs genom förordning av statsrådet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet anser de viktigaste linjerna i propositionen vara motiverade och föreslår att lagförslagen godkänns med de ändringar som grundlagsutskottet föreslår.

Londonöverenskommelsen

Syftet med Londonöverenskommelsen är att sänka översättningskostnaderna för europeiska pa-

tent. Ekonomiutskottet har redan tidigare¹ uppmärksammat kostnaderna och påpekat att kostnaderna på grund av översättningarna kan stiga mellan fem- och tiodubbelt jämfört med läget i USA. Londonöverenskommelsen beräknas² ha minskat patentkostnaderna med 20–30 pro-

¹ EkUU 9/2006 rd

² Slutrapport från arbetsgruppen för Londonöverenskommelsen (Konserni 38/2009 s. 33)

cent. I snitt räknar man med att spara in cirka 3 600 euro per patent i översättningskostnader. Ju fler länder som tillträder Londonöverenskommelsen desto mindre blir översättningskostnaderna. I dagsläget har femton länder av de 36 som har tillträtt europeiska patentkonventionen gått med i Londonöverenskommelsen. Bland dem finns Sverige och Danmark.

I överensstämmelse med propositionen måste patentkraven i europeiska patent fortfarande översättas till finska eller till svenska om patenthavarens språk är svenska när Finland tillträder Londonöverenskommelsen. Däremot blir det tillåtet att lämna in beskrivningen till patentansökan bara på engelska. Så är det inte nu. Hur omfattande patentskyddet är beror på patentkraven. Det kan hända att beskrivningen tas till hjälp vid tolkningen av patentkraven, men beskrivningen är inte juridiskt bindande. Vid tviste- och brottmål kan domstolen förplikta patenthavaren att låta översätta den fullständiga patentskriften till samma språk som översättning- en av patentkraven.

Merparten av de gällande patenten i Finland är europeiska patent. I fjol beviljades 923 (1 833 ansökningar) nationella patent samtidigt som 4 644 europeiska patent sattes i kraft i Finland. I slutet av fjolåret hade vi 12 216 gällande nationella patent och 34 406 europeiska patent. De nationella patenten har minskat i jämn takt sedan 1998 medan de europeiska patenten samtidigt har ökat.

En heltäckande konsekvensbedömning³ av ett tillträde till Londonöverenskommelsen visar att det finns faktorer som både talar för och som talar emot ett tillträde. I synnerhet patentombuden och översättarna har ansett att ett tillträde ger små företag sämre möjligheter att utnyttja patent och att den ökade användningen av engelska utarmar ordförrådet på finska. Men största delen av både små och stora företag har ställt sig bakom förslaget att tillträda överenskommelsen. Vidare anser uppfinnarna att de positiva effek-

terna är större än de negativa. Vid utfrågningen av de sakkunniga kom det dessutom fram att Londonöverenskommelsen kan göra Finland mer attraktivt för forskning på hög nivå och för FoU och innovation.

Vid ett tillträde till Londonöverenskommelsen kommer patentmaterialet på finska att minska och försämrade för de patentspecialiserade översättarna på arbetsmarknaden. Beskrivningen är den del av ansökan som vanligen har det största antalet sidor (en ansökan om europeiskt patent på i snitt 22 sidor har en ansökan på 4 sidor, en beskrivning på 16 sidor inklusive 2 sidor ritningar). Fortfarande kommer den del av ansökan som är juridiskt bindande och kräver mycket exakt översättning att översättas till finska (eller svenska). Tack vare att också patentkraven fortfarande kommer att översättas till finska (eller svenska) kan den nationella terminologin bevaras. Vid en bedömning av omfattningen av översättningsbehovet bör man dessutom komma ihåg att ansökningar om europeiskt patent vanligen översätts till finska (eller svenska) först när patentet ska sättas i kraft, det vill säga 4–6 år efter att ansökan har lämnats in. Enligt konsekvensbedömningen följs patentet aktivt upp, men huvudsakligen utifrån materialet på engelska. Uppföljning uteslutande på finska var ovanligt.

Att tillträda Londonöverenskommelsen stöder Finlands mål att göra det europeiska patent-systemet mer kostnadseffektivt och konkurrenskraftigt på en global marknad. Finland har gett ett kraftigt stöd till att vidareutveckla EU-patentet (tidigare gemenskapspatent) och det anknytande så viktiga domstolssystemet, framhåller ekonomiutskottet. Förberedelserna för systemet har varit i gång i flera år och arbetet avancerar mycket långsamt. Än så länge finns det ingen säker information om när och i vilken form systemet kommer att införas. Det europeiska patentet ersätter inte EU-patentet, men i dagsläget finns det ett tydligt behov att göra det europeiska patentet så effektivt som möjligt.

Utskottet anser det befogat att tillträda överenskommelsen med hänsyn till att konsekvensbedömningen huvudsakligen talade för ett till-

³ Suomen mahdollinen liittyminen Lontoon sopimukseen; Vaikutusarvio (Konserni 27/2009) och (Konserni 38/2009)

träde och att Finlands generella mål är att främja ett kostnadseffektivt europeiskt patentsystem.

Nationellt patent

Regeringen föreslår att besluten om ansökan om nationellt patent ska kunna ges på engelska under hela ansökningsprocessen, om sökanden önskar det. Innan ansökan bli offentlig måste sökanden lämna in en översättning till finska eller svenska av sammanfattningen och patentkraven. När ett patent har beviljats går det inte längre att använda engelska. Därefter ska finska eller svenska användas vid ett invändnings- eller domstolsförfarande.

Andelen nationella patent av alla patent i Finland har som sagt sjunkit stadigt redan i flera år. Man kan anta att intresset för europeiska patent kommer att öka en aning till följd av Londonöverenskommelsen. Enligt propositionen är det risk för att de nationella patenten blir 1 200—1 500 euro dyrare än de europeiska patenten om språkregimen inte ändras. Regeringen anser det nödvändigt att ändra språkkraven för de nationella patenten för att de fortfarande ska vara av intresse vid sidan av de europeiska patenten.

Den gällande lagstiftningen tillåter att ansökningar om nationellt patent görs på engelska och ungefär 25 procent av ansökningarna utnyttjar möjligheten. Det underlättar för företagen eftersom de kan använda samma översättning till engelska när de ansöker om skydd för sin uppfinning genom europeiskt patent eller något annat internationellt patent. Om intresset för nationella patent minskar, har det stora konsekvenser för den nationella patentmyndigheten (Patent- och registerstyrelsen PRS). Det är mycket viktigt att se till att vår internationellt ansedda patentmyndighet har tryggade verksamhets- och utvecklingsmöjligheter. Utredningarna i samband med nationella patent är en viktig plattform för patent- och registerstyrelsens möjligheter att också i fortsättningen vara en förstklassig expertmyndighet som servar nationella innovationer och deltar i internationellt patentsamarbete. PRS har ingått samarbetsavtal (Patent Prosecution Highway, PPH) med patentverken i Ja-

pan och USA. Avsikten är att undvika överlappande utredningar och att ömsesidigt snabba på handläggningen av patentansökningar i länderna. Om engelska antas som processspråk underlättas handläggningen av ansökningar från finländska företag.

Ekonomiutskottet anser att allt detta starkt talar för att regleringen enligt propositionen bör sättas i kraft.

Offentlighet för diarieanteckningar

Även om ansökningar om patent och nyttighetsmodellrätt blir offentliga först drygt ett år (patentansökningar 18 månader och ansökningar om nyttighetsmodeller 15 månader) räknat från inlämningsdagen (eller eventuellt prioritetsdagen), är diarieanteckningarna om ansökan offentliga genast på grundval av den gällande lagstiftningen. Men diarien kan innehålla information som kan ge konkurrenter och andra en fingervisning om vad det är för uppfinning.

Följaktligen anser utskottet det motiverat att bestämmelserna ändras så att anteckningarna som regel ska bli offentliga först samtidigt som ansökan. Regleringen bör dock beakta grundlagsutskottets konstitutionella överväganden.

Grundlagsutskottets förslag till ändringar

Grundlagsutskottet kommer med konstitutionella anmärkningar till 7 a § 2 mom. i det andra lagförslaget och 6 a § 2 mom. i det tredje lagförslaget. Som grundlagsutskottet förutsätter föreslår ekonomiutskottet att "eller om något annat inte följer med anledning av patentsökandens begäran" stryks i momenten. I den form regeringen föreslår verkar formuleringen betyda att patentsökanden kan begära att diarieuppgifterna ska vara sekretessbelagda också efter att patentansökan har blivit offentlig. För att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning måste möjligheten att förlänga sekretesstiden på begäran av patentsökanden uteslutas. Med stöd av 26 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) kan patentsökanden däremot begära att sekretessbelagd diarieinformation offentliggörs redan innan sekretesstiden går

ut. Bestämmelser om detta finns redan i lagstiftningen och därför behöver frågan inte regleras i den här lagen.

Beträffande det andra lagförslaget framhåller grundlagsutskottet att bestämmelsen (24 §) om avgift för den som gör en invändning mot ett patent måste vara tydligare. Utskottet inför ett preciserande tillägg i paragrafen.

Beträffande språkregimen framhåller grundlagsutskottet (s. 3) att 70 h i förslaget till patentlag gör avsteg från 10 § 1 mom. i språklagen. Enligt 70 h § ska patentkraven för europeiska patent översättas till finska, men de kan översättas till svenska om patenthavarens språk är svenska. Bestämmelserna begränsar i någon mån enskildas rätt att använda finska och svenska hos myndigheterna på det sätt som de önskar. Orsakerna till avvikelserna anges i detaljmotiveringen (RP, s. 43). Så gott som alla europeiska patent som sätts i kraft i Finland sätts också i kraft i Sverige som kräver att patentkraven ska översättas till svenska. Tillgången till översättningar till finska kan komma i farozonen om kraven alltid får översättas till svenska om patentsökanden önskar det. Detta eftersom det ur patenthavarens synvinkel settär mest kostnaseffektivt att alltid använda den svenska översättningen som också kan an-

vändas när patent söks i Sverige. I och med att europeiska patent som sätts i kraft i Finland också träder i kraft i Sverige finns det garantier för att svenska översättningar så gott som alltid är tillgängliga. De finns i elektroniskt format på bland annat PRS:s webbsida. Precis som nu är PRS berett att i förekommande fall översätta enskilda patentkrav som inte annars finns på finska eller svenska. Följaktligen anser utskottet 70 h § befogad och framhåller att den beträffande översättningar till svenska stämmer överens med gällande lagstiftning.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner överenskommelsen i propositionen,

godkänner lagförslag 1 utan ändringar och

godkänner lagförslag 2 och 3 enligt propositionen, men 7 a och 24 § i lagförslag 2 och 6 a § i lagförslag 3 med följande ändringar (Utskottets ändringsförslag):

Utskottets ändringsförslag

Lagförslag 2

7 a §

(1 mom. som i RP)

De anteckningar som avses i 1 mom. 2, 3, 6, 7 och 16—18 punkten är sekretessbelagda tills den patentansökan som gäller anteckningarna har blivit offentlig enligt 22 § (*utesl.*).

24 §

Var och en kan göra en invändning mot meddelat patent. Invändningen ska göras till patentmyndigheten inom nio månader från den dag då patentet meddelades. Invändningen ska göras

skriftligen och ska motiveras. Den som gjort invändningen ska betala en avgift som grundar sig på lagen om avgifter för patent- och registerstyrelsens prestationer (1032/1992) och författningar som har utfärdats med stöd av den.

(2—5 mom. som i RP)

Lagförslag 3

6 a §

(1 mom. som i RP)

De anteckningar som avses i 1 mom. 2, 5, 6, 15, 16 och 18 punkten är sekretessbelagda tills

EkUB 51/2010 rd — RP 175/2010 rd

den modellansökan som gäller anteckningarna
har blivit offentlig enligt 18 § (*utesl.*).

Helsingfors den 4 mars 2011

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd
vordf. Mauri Salo /cent
medl. Hannu Hoskonen /cent
Harri Jaskari /saml
Anne Kalmari /cent
Matti Kangas /vänst
Toimi Kankaanniemi /kd
Miapetra Kumpula-Natri /sd (delvis)
Jouko Laxell /saml

Eero Lehti /saml (delvis)
Päivi Lipponen /sd (delvis)
Marjo Matikainen-Kallström /saml
Petteri Orpo /saml
Sirpa Paatero /sd
Oras Tynkkynen /gröna
Markku Uusipaavalniemi /saf
Ulla-Maj Wideroos /sv.

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Kulovesi.

RESERVATION

Motivering

Målet med överenskommelsen om tillämpning av artikel 65 i den europeiska patentkonventionen (Londonöverenskommelsen) är att sänka kostnaderna för översättning av europeiska patent när ett europeiskt patent sätts i kraft nationellt. I och med att en stat tillträder överenskommelsen avstår den från att kräva att europeiska patent översätts till de officiella språken antingen helt eller delvis när patenten sätts i kraft nationellt.

Det är i och för sig ett bra mål att försöka sänka översättningskostnaderna. Men nu håller det på att gå så att kostnadssänkningen inte gäller alla. Trots reformen finns det ett behov av inofficiella översättningar, särskilt bland företagare och uppfinnare och deras kostnader minskar inte nödvändigtvis. Det är en aspekt som propositionen inte väger in i tillräckligt hög grad.

De administrativa kostnaderna för patent har inte noterats i tillräcklig grad, inte minst när det gäller små och medelstora företag. För storföretag är det viktigare och billigare att skydda uppfinningar med patent än för små och medelstora

företag. Små och medelstora företag som vill skydda sina uppfinningar med patent har självfallet större kostnader i relation till produktionen än stora företag. Överenskommelsen motiverar visserligen små och medelstora företag att söka patent, men det är en helt annan fråga om de kan få några.

Konsekvensbedömningen av Londonöverenskommelsen beaktar inte situationer då små och medelstora företag är tredje part, det vill säga när små och medelstora företag påverkas av annan parts patent. I sådana fall förs kostnaderna sannolikt över från de stora till de små, särskilt från patenthavare till tredje part.

Propositionen har beretts bristfälligt. Den tar inte i tillräckligt hög grad hänsyn till olika parter situation och den eftersträvar inte en rättvis och jämlik kostnadsstruktur.

Förslag

Vi föreslår

att propositionen om Finlands tillträde till Londonöverenskommelsen avvisas.

Helsingfors den 4 mars 2011

Jouko Skinnari /sd
Matti Kangas /vänst
Toimi Kankaanniemi /kd

Päivi Lipponen /sd
Sirpa Paatero /sd
Markku Uusipaavalniemi /saf